

Ege Coğrafya Dergisi 27 (1), 2018, 71-86, İzmir-TÜRKİYE
Aegean Geographical Journal, 27 (1), 2018, 71-86, İzmir-TURKEY

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

MERSİN-ARSLANKÖY YÖRÜKLERİNİN YAYLACILIK FAALİYETLERİ VE SORUNLARI¹

The Transhumance Activities and Problems of the Mersin-Arslanköy Yoruks

Muazzez HARUNOĞULLARI²

*Kilis 7 Aralık Üniversitesi
Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü
muez2000@yahoo.com*

Yadigar POLAT

*Kilis 7 Aralık Üniversitesi
Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu
yadigarpolat@kilis.edu.tr*

*(Teslim: 7 Ocak 2018; Düzeltme: 15 Nisan 2018; Kabul: 17 Mayıs 2018)
(Received: January 7, 2018; Revised: April 15, 2018; Accepted: May 17, 2018)*

Abstract

The Turks who kept the Anatolian lands home, were moved to pastures in summer and overwinterings in winter due to the effect of nomadic cultures and livestock activities. Because of the necessity of lifestyle, the activities of plateau are still confronted as an economic activity in many regions even today. Although the activities of livestock breeding have lost their function today, it is still possible to see traces of this tradition in many parts of our country. The aim of this study is to evaluate the nomadic lifestyle, livestock activities and to evaluate the problems which they encountered of the Yoruks in the Arslanköy plateau, which is a neighborhood of the Toroslars central district of Mersin Province. For this purpose, the Arslanköy plateau has reached the Yoruks, which is located far away from each other, scattered and located in deserted places. The data were obtained in July 2017 by in-depth interviewing and observation method with the nomads. This study has been dealt with in the form of a case study which is a qualitative research model. In the study, snowball sampling method was used from non-random sample types. The places where they have been taken are displayed with permission from the nomads. In addition, a large literature search on nomads was conducted. In the light of obtained data, Arslanköy's Yoruks; physical geographical features of their area, daily life styles, cultures, immigration process, animal breeding and problems they have experienced have been tried to be evaluated. At the same time, attempts have been made to identify alternative methods for

¹ Bu makale Bakü'de 19 - 21 Ekim 2017 tarihlerinde yapılan USOBAK 2017 II. Uluslararası Sosyal Bilimler Araştırmaları Kongresi'nde sunulan sözlü bildirinin genişletilmiş halidir.

² Sorumlu Yazar/ Corresponding author: Muazzez HARUNOĞULLARI / muez2000@yahoo.com

treating animal diseases because of the difficulty they have experienced in terms of spatial availability in benefiting from veterinary services. Yoruks in the region, despite the difficult living conditions and the problems they encounter, continue to carry out livestock activities due to spring. In order to prevent the decline in farming areas in Turkey, it is important to support the activities of nomadic livestock which depends on transhumance and to make new investments.

Keywords: Arslanköy, plateau, yoruk, traditional migration, transhumance

Öz

Anadolu topraklarını yurt tutan Türkler, konargöçer kültürün etkisi ve hayvancılık faaliyetleri sebebiyle, kışın kışlaklara yaz mevsiminde ise yaylaklara taşınmışlardır. Yaşam biçiminin ortaya koyduğu bu zorunluluk nedeniyle, yaylacılık faaliyetleri çoğu bölgede ekonomik bir faaliyet olmuştur. Günümüzde hayvancılığa bağlı yaylacılık faaliyetleri, her ne kadar işlerliğini yitirmiş olsa da, hala bu geleneğin izlerini ülkemizin pek çok yerinde görmemiz mümkündür. Bu çalışmanın amacı, Mersin ilinin Toroslar merkez ilçesine bağlı Arslanköy mahallesinin yaylası olan mekânda yaşamlarını sürdüren Yörüklerin; konargöçer yaşam tarzını, hayvancılık faaliyetlerini ve karşılaştıkları sorunları değerlendirmektir. Bu amaçla Arslanköy yaylasına çıkılarak birbirlerinden oldukça uzak, dağınık halde ve ıssız yerlerde bulunan Yörüklere ulaşılmıştır. Veriler, Temmuz 2017’de Yörüklerle yapılan derinlemesine görüşme yöntemi ve gözlem metodu ile elde edilmiştir. Bu araştırma, nitel bir araştırma modeli olan durum çalışması biçiminde ele alınmıştır. Çalışmada tesadüfi olmayan örnekleme türlerinden kartopu örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Yörüklerden izin alınarak buldukları mekânlar görüntülenmiştir. Ayrıca, Yörüklerle ilgili geniş bir literatür taraması yapılmıştır. Elde edilen veriler ışığında, Arslanköy Yörüklerinin; yaşadıkları alanın fiziki coğrafya özellikleri, günlük yaşam tarzları, kültürleri, göç süreci, hayvan yetiştiriciliği ve yaşadıkları sorunlar değerlendirilmeye çalışılmıştır. Aynı zamanda veterinerlik hizmetlerinden yararlanmada mekânsal açıdan yaşadıkları zorluktan ötürü, hayvan hastalıklarını tedavi etmek için uyguladıkları alternatif yöntemler tespit edilmeye çalışılmıştır. Bölgedeki Yörükler, zorlu yaşam koşulları ve karşılaştıkları sorunlara rağmen yaylacılığa bağlı hayvancılık faaliyetlerini sürdürmektedirler. Türkiye’de hayvancılık alanındaki gerilemenin önüne geçmek için, Yörüklerin yaylacılığa bağlı hayvancılık faaliyetlerinin desteklenmesi ve yeni yatırımların yapılması önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Arslanköy, yayla, yörük, geleneksel göç, yaylacılık

Giriş

Anadolu, sahip olduğu fiziki şartlar nedeniyle tarih boyunca insanoğlunun yerleştiği bir coğrafya olmuştur. Türkiye’nin ortalama yükseltisinin fazla olması, kısa mesafelerde yükselti farklarının görülmesi, eğim ve engebesinin geniş yer kaplaması iklim çeşitliliğine olanak sağlamıştır. Anadolu topraklarında, elverişli iklim şartlarının olumlu etkisi sonucu farklı ekonomik faaliyetler yapılmaktadır. Bu ekonomik faaliyetlerin başında, tarım ve hayvancılık gelmektedir. Yerleşik hayata geçenler için tarım ve hayvancılık birlikte sürdürülen bir ekonomik faaliyet alanı iken, göçebe toplumlar da özellikle hayvancılıkla uğraşmışlardır. Kısa mesafelerde ortaya çıkan yükselti farkları hayvancılık faaliyetlerinin etkin bir şekilde yapılmasına imkân

tanımıştır. Hayvancılık faaliyetleri özellikle göçebelik yaşam tarzına sahip Yörükler tarafından gerçekleştirilmiştir. Geçmişte göçebe bir yaşam tarzı süren Yörüklerin yerleşik hayata geçmesi, insanların farklı istihdam alanlarına yönelmesi, daha rahat ve konforlu bir hayat sürme isteği gibi sebeplerden dolayı hayvancılığa dayalı yaylacılık faaliyetleri geçmişe nazaran oldukça azalmıştır. Günümüzde teknoloji, ulaşım ve haberleşmede yaşanan gelişmelerden dolayı toplumsal yapıda da değişim meydana gelmiştir. Bu sebeple hayvancılığa dayalı yaylacılık eski önemini kaybetmekle birlikte hala kısıtlı da olsa sürdürülmeye çalışılmaktadır. Hayvancılık faaliyetlerinin etkin bir biçimde gerçekleştirilmesi için geniş otlaklara ihtiyaç duyulmuştur. Mersin ili sınırları içinde, Bolkar dağlarının güneye bakan yamaçları üzerinde ve akarsu vadilerinin arasında

yer alan Arslanköy, günümüzde her ne kadar rekreasyon amaçlı kullanılan bir yayla özelliği kazanmış ise de Arslanköy'ün daha yüksek kesimlerindeki yaylalarda görülen hayvancılık faaliyeti, buraya farklı yerlerden gelen Yörükler tarafından sürdürülmektedir.

1. Kavramsal ve Kuramsal Çerçeve

Sulama sorunlarının yaşandığı kurak yarı kurak iklim bölgelerinde, tarımdan ziyade hayvancılık daha etkin bir biçimde yapılmaktadır. Doğal bitki topluluklarının süreklilik arz etmemesi nedeniyle hayvancılık göçebe bir hayatla birlikte gerçekleşmektedir. Küçükbaş hayvancılık yapan insanlar, davar sürüleriyle birlikte mevsimsel olarak yer değiştirirler. Bu yer değiştirmeler belli bir güzergâh izlemektedir. Daimilik karakteri taşıyan yer değiştirmelere “göçebelik” bu yaşamı süren daimi gezici bir karakter gösteren insanlara da “göçebe” denmektedir (Öngör, 1964: 145). Göçebelik, sabit bir iskân mahalline ve konuta bağlı olmadan devamlı olarak çadır hayatı yaşayan, mensupları arasındaki soy-sop münasebetleri güçlü olan, hayvancılık faaliyetiyle uğraşan belirli insan gruplarının yaşam tarzıdır. Hayvancılık faaliyetleri yaylak ve kışlak alanlar arasında sürekli olarak sürdürülmektedir (Kutlu, 1987:27; Kılıç, 2014:2). Göçebelik, bir toplumsal kümenin veya bir topluluğun hayatlarını ve soylarını devam ettirmek için düzenli aralıklarla yer değiştirme geleneğidir. Göçebelikte insanlar, hayvanlarıyla birlikte iklime bağlı olarak hayvanın doğal yaşantısına uyarak, ovaya inme veya dağa çıkma hareketi sergilerler. Hayvancılığın tabii sonucu olarak bakım ve beslenme koşulları göçebeliliğin doğal hayata uyumunu gerektirmektedir. Göçebelik veya göçerlik, doğal çevre kaynaklarının bir topluluğun varlığını sürdürmesindeki etkisiyle ortaya çıkmaktadır. Kurak ve yarı kurak iklim alanlarındaki bozkır arazisi hayvancılığa, ticarete uygun olduğu takdirde, geniş ölçekte otlakların yer aldığı mıntikalarda bir ekonomik faaliyet tarzı olarak göçebelik kendini göstermektedir. Göçerlerin mevsimsel olarak hayvanları ile birlikte yaptıkları yer değiştirmeler çoğu kez belirli bir güzergâhı izlemektedir (Sayılır, 2012:566).

Coğrafi koşullar ve iktisadi zorunluluklarla yakından ilgili olan göçerlik, hem iktisadi olanak ve faaliyetler açısından hem de düşünce, din ve ahlaki yönlerden tamamlanan bir manevi değerler

birliğine haizdir. Osmanlı'da toplumun en mühim öğelerinden biri olan konar-göçerler iktisadi bakımdan hayvancılıkla uğraşan, yaylak ve kışlakları arasında hareket halinde olan hayat tarzına sahip gruplardır. Yaşam tarzı olarak konar-göçerler, yerleşik hayat ile göçebelik arasında bir hayat sürdürmektedirler (Sayılır, 2012:568).

“Yörük; göçebe, dağlı, çok ve çabuk yürüyen, iyi yol alan, eskiden yeniçeriye katılan yaya asker, Anadolu ve Rumeli'de hayvancılıkla uğraşan göçebe Türkmenler, geçimini hayvancılık yaparak sağlayan göçebe Türkmen” anlamına gelmektedir. Anadolu ve Rumeli'de göçebe yaşamı sürdürenlere Yörük adı verilmiştir (Artun, 1996). Yörük kelimesi “yörümek” fiilinden -k ekiyle yapılmış bir isim olup “yürüyen” anlamına gelmektedir. Sözlükte “göçebe, göçer” anlamı taşımaktadır. Yörük kelimesinin XIV. yüzyıldan başlayarak günümüze kadar yoğun biçimde kullanıldığı düşünülmektedir. Yörük kelimesi göçebe yaşantı biçimini gösterir şekilde kanunnamelerde bahsedilmiştir. Yörük kelimesi, Anadolu ve Rumeli'nin Orta ve Batı bölgeleriyle birlikte Güneydoğu ve Doğu'da yaşayan topluluklarla Irak ve Suriye'de yaşayan Türk Oymakları için de kullanılmaktadır (Yörükân-ı Haleb, Yörükân-ı Dulkadiyye gibi) (Sümer, 2013:570). Yörüklük bir yaşam tarzıdır. Oğuzlar, Türkmenler ve Yörüklerin hepsi göçer olan ve aynı köklü topluluğun değişik zamanlarda ve yerlerde aldığı isimlerdir (Artun, 1996). Orta Asya Türk göçebeliği temel olarak Anadolu göçer kültürünü meydana getirmiştir. Orta Asya'daki bozkırlarda yaşamlarını sürdüren Türk topluluklarının iktisadi faaliyetleri, coğrafi muhit şartlarına bağlı olarak hayvancılık temelli göçebeliliğe dayanıyordu. 17. yüzyılın sonlarında Osmanlı Devleti, idari otoriteyi sağlamak için Yörükleri arazinin işlenmesi ve eşkıya gruplara karşı set görevi görmeleri için, iskâna tabi tutmuştur. Anadolu'daki Yörüklerin tamamına yakını günümüzde yerleşik hayata geçmiştir (Artun, 1996).

Osmanlı Devleti 1840 yılına kadar iskân çalışmaları yapmış bu çalışmalar 1860 yılından sonra sonuç vermeye başlamıştır. Aşiretler eski iskân merkezlerini tercih ederek yerleşme kurmuşlardır (Şimşir, 2016:103). Osmanlı Devleti, Türkmen aşiretlerinin Anadolu'daki iskânını sağlarken, ya meskûn yerleşik halkın arasına birkaç hane biçiminde yerleştirmiş veyahut boş

olan alanlara yeni köyler kurmak suretiyle toplu iskânı sağlamıştır (Sayılır, 2012:572). Osmanlı İmparatorluğu'nun son yüzyıllarında Batı Anadolu'da Yörük, Doğu Anadolu'da Türkmen adı altında toplanan ve birçok tali kollara ayrılan göçebe grupları vardı. Yörüklerin göçebelik yolları daha kısa mesafeli iken, doğuda Türkmenler daha geniş mesafeler boyunca yer değiştiriyorlardı. Osmanlı Devleti'nin göçebeleri yerleşik hayata zorlaması, bununla birlikte XVIII. ve XIX. yüzyılda Batı Anadolu'nun kalabalıklaşması, göçebelerin eski kış otlakları olan çukur ovalarda ziraat hayatının gelişmesi, yolların gitgide çoğalmasa göçebelik şartlarını ve imkânlarını azaltmıştır. XIX. yüzyılda Batı Anadolu'nun birçok göçebeleri güneye göç etmiş, Toroslarla Akdeniz kıyıları arasında yeni göçebelik sahaları aramışlardır. Günümüzde Yörük göçebeleri Batı ve Güney Anadolu'da hala mevcuttur (Öngör, 1964:159).

Aşiretlerin 1842'de yaylak ve kışlak için başka yerlere göçmeyerek yaşadıkları sancak ve kazada yer alan geniş arazilerde ihtiyaçlarını gidermeleri biçiminde çözüm yoluna gidilmiştir. Yörüklerin iskâna tabi tutulmaları hükümetin XVI. yüzyılda Türkmenlere uyguladığı yöntemle aynıdır. Yaylak ve kışlaklar merkezi hükümet tarafından belirlenmiş, mali ve idari bir düzene tabi tutulmuşlardır. Böylece büyük şehirlerin ve ordunun temel hayvansal besin ihtiyaçları sürekli bir şekilde tedarik edilmiştir. İskân edilen sülaleler için müstakil köyler kurulmuş, bir kesimi de var olan köylere dağıtılmıştır (Şimşir, 2016:104). Günümüzde göçerlerin neredeyse tamamı yerleşik hayata geçmiş, büyük kısmı yaylacılığa dayalı hayvancılık faaliyetlerini bırakmıştır. Günümüzde hala, sayıları azalmış da olsa, davar sürüleriyle yaylak ve kışlak arasında yer değiştiren Yörükler de bulunmaktadır.

Yerleşik ve geçici yerleşme mekânları arasında düzenli aralıklarla tekrarlanan göç hareketi, yaylacılığın göçebe hayvancılık ile çobanlık yaşantısından ayrılan yönünü ifade etmektedir. Türkiye'de yaylacılık genel olarak dikey yönde ritmik hareketler biçiminde gerçekleşmekte, belli bölgelerdeki yerleşmelerden yükseklerde yer alan plato ve dağ yamaçları arasında meydana gelmektedir (Doğanay ve Coşkun, 2013:5-6). Göçebe Yörüklerin yaylacılık faaliyeti Nisan ayı sonlarından itibaren Toros

dağlarının eteklerine doğru dikey hareketlilik kazanmaktadır. Yaylaya çıkan Yörüklerin ekonomik faaliyetleri Eylül sonlarında bitirilmekte, önce etek ovalarına inilmekte daha sonra Adana ve Hatay ovalarına gidilmektedir (Doğanay ve Coşkun, 2013:10).

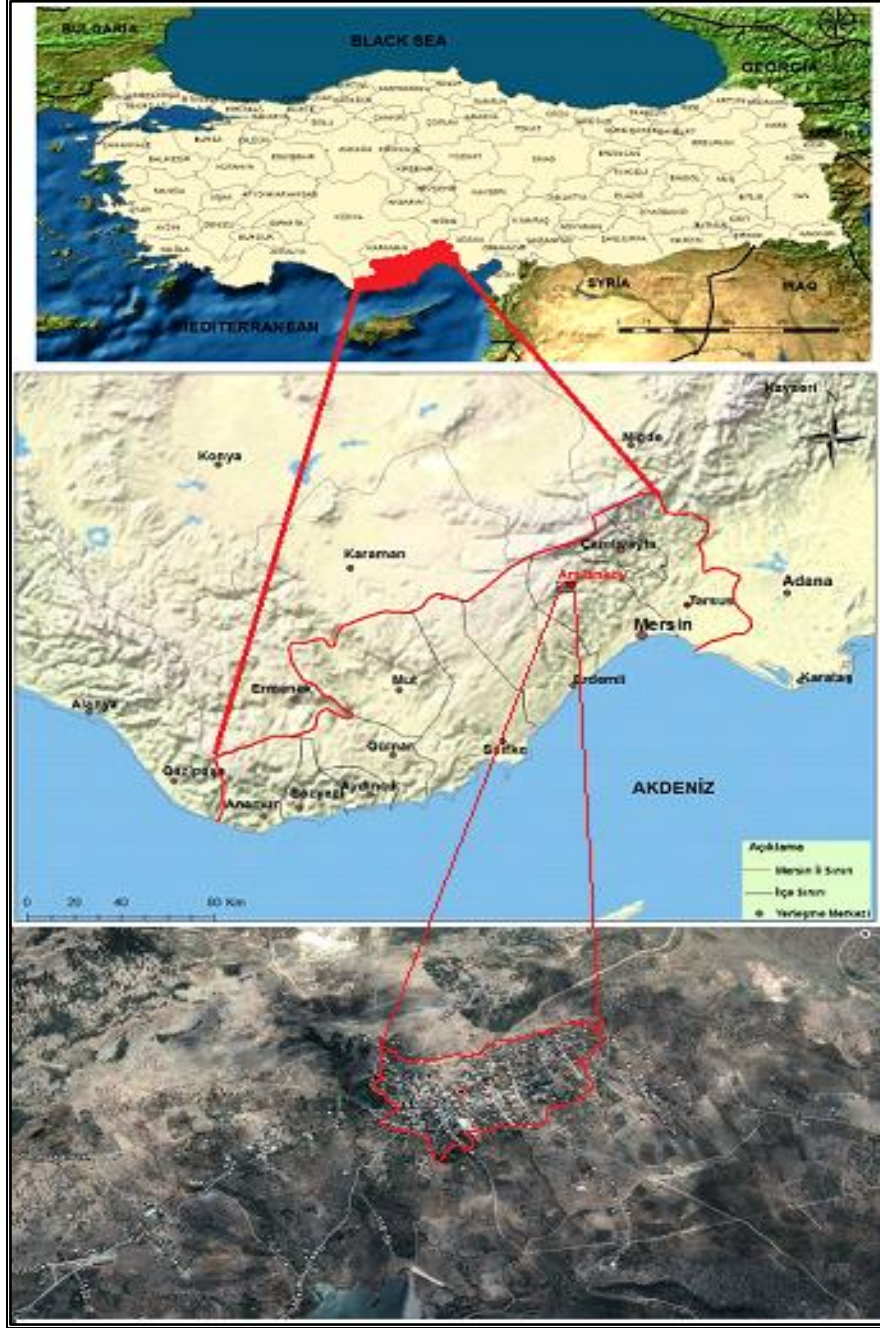
Göçebelerin gittikleri yaylalar sık sık değişmekle birlikte, sabit ve belirli olmazken, yarı göçebelerin kimi zaman belirli, kimi zaman belirsiz, yaylaya giden köylülerin ise ekseriyetle köy yakınlarında ve belli yaylaları vardır (Kutlu, 1990:201; Somuncu, 2005:25; Kılıç, 2014:3). Bununla birlikte geçmiş yaşam tarzlarını sürdüren yaylak ve kışlaklarında, Toroslarda günümüzde göçerkonar hayat sürdüren Yörükler de bulunmaktadır. Zaman içinde nüfusu fazla Yörük toplulukları daha küçük parçalara ayrılmış, birer aile birliği şeklinde inşa ettikleri konutlarda kışlamışlardır. Yaz mevsiminde ise yaylaya çıkarak çadırlarda yaşantılarını devam ettirmişlerdir. Göçebe yaşam biçiminin vazgeçilmez mesken türü olan eski kıl çadırlar yerini plastikten yapılan çadırlara bırakmıştır. Yörük ve göçer adıyla bilinen hayvancılık faaliyeti yapan göçer, yarı göçer ve yaylacı olarak nitelenebilen göçer topluluklarına günümüzde de rastlanmaktadır. Bunlar hayvancılığın yanı sıra el sanatları, demircilik, kilimcilik ve tarımla da uğraşmaktadırlar. Yaylak veya yayla denince, hayvanların otlatıldığı yüksek yerler ve dağlar akla gelmektedir (Artun, 1996). "Yaymak" fiilinin kökü olan "Yay" kelimesinden türetilen yayla, eski Türkçede yaz mevsimi anlamına gelmektedir. Yaz döneminde hayvanların otlatıldığı yüksek dağ, ovalara yaylak adı verilmektedir (Alagöz, 1993:2). Toros dağ ve platoları, kıyı ovaları; Anadolu'daki önemli yaylacılık alanlarıdır. İklim ve yükseltinin etkisi, yaz ve kış mevsimleri arasında farklı sıcaklık ve yağış şartlarına neden olmaktadır. Toroslarda davar sürülerinin yararlanabileceği bitki katları kademe kademe kendini göstermekte, bu durum yaylacılık hareketlerine imkan sağlamaktadır (Alagöz, 1993:25).

2. Arslanköy'ün Konumu ve Temel Coğrafi Özellikleri

Akdeniz bölgesinin Adana bölümünde bulunan Mersin ili, aynı adı taşıyan körfezin kıyısında, 36-37° kuzey enlemleri ile 33-35° doğu boylamları arasında yer almaktadır. İlin doğusunda

Adana, batısında Antalya, kuzeyinde Konya, Karaman, Niğde illeri bulunmaktadır. Mersin'in merkez ilçesi Torosların bir mahallesi olan

Arslanköy, Mersin şehrinin kuzeyinde $37^{\circ} 1' 7''$ kuzey enlemleri ile $34^{\circ} 17' 14''$ doğu boylamları arasında yer almaktadır (Şekil 1).

Şekil 1- Mersin ilinin ve Arslanköy mahalhesinin coğrafi konumu

Figure 1- The geographical location of Mersin province and Arslanköy district.

Arslanköy mahallesi, yaz mevsiminde Akdeniz kıyı kuşağında özellikle Mersin ve çevresinde yaşayan insanlar için rekreasyon amaçlı

bir yayla özelliği göstermektedir. Arslanköy ile Mersin arası yaklaşık 59 km, Mersin'in Toroslar ilçesine bağlı Arslanköy'ün rakımı (deniz

seviyesinden yüksekliği) 1503 m dir (Sandal, 2003:123). Dümbelek platosunun eteğinde, en alt yamaçlarda yer alan ve engebeli bir araziye sahip olan Arslanköy'ün, kuzeyinde Konya-Ereğli, güneyinde Mersin-merkez, doğusunda Çamlıyayla, batısında Sorgun yer almaktadır (Ege, 2008:256).

Bolkar dağlarının güneye bakan yamaçları üzerinde ve akarsu vadileri arasında yer alan Arslanköy'de, miosen ve kretase dönemine ait kalker formasyonu ve ofiyolit melanj oldukça yaygındır. Yükseltisinden dolayı iklimi Mersin merkeze göre farklılık göstermektedir (Sandal, 2003:123). Arslanköy'ün güneyinde yer alan Toroslar, Akdeniz'den gelen nemli ve ılıman havanın buraya gelmesine engel teşkil etmektedir. Anadolu'nun iç kesimlerine yakın bir konumda bulunan Arslanköy'de, yükseltinin ve karasal iklimin etkisiyle kış mevsiminde kar yağışları görülmektedir (Ege, 2008:258).

Mersin ve Arslanköy meteoroloji istasyonlarının verilerine göre; yıllık ortalama sıcaklıklar Mersinde 19,2 °C, Arslanköy'de 9,5 °C'dir. Yıllık ortalama sıcaklık yerleşmelerin konumlarına göre değişmektedir. Ortalama sıcaklık değerlerinin Mersin'de en yüksek olduğu ay 31,4 °C ile Temmuz iken, Arslanköy'de 26,9 °C ile Ağustos; Mersin de en soğuk ay 6,8 °C ile Ocak iken, Arslanköy de -4,1 °C ile Ocak ve Şubat aylarıdır. Kıyı kesiminde don olayları nadir görülürken Mersin'in kuzeyinde yer alan Arslanköy'de Aralık, Ocak ve Şubat ayları donlu; Kasım, Mart ve Nisan ayları muhtemel donlu aylardır. Bölgede yaz mevsimi kurak geçmekte, Mersin'de en yağışlı ay 132,6 mm ile Aralık, Arslanköy'de 153,1 mm ile Ocak'tır. En kurak ay Mersin'de 4,5 mm Arslanköy'de 7 mm ile Ağustos'tur. Mersin'de yıllık ortalama toplam yağış 598,4 mm, Arslanköy'de 761,3 mm'dir. Sahada yıllık ortalama nispi nem; Mersin de % 69,6, Arslanköy'de % 61,35'dir. Yağış rejimi Mersin'de Kış-Sonbahar-İlkbahar-Yaz, Arslanköy'de Kış-İlkbahar-Sonbahar-Yaz biçimindedir. Yörede ilkbahar ve yaz mevsimlerinde yağış düşmekte, sonbahar ve kış dönemlerinde ise yükselmektedir (Duran ve Günek, 2010:141). Yaz mevsiminde Arslanköy'de ortalama bağıl nem oranı %45, Mersin'de ise %73 iken, bazı günler akşam saatlerinde Mersin'de bağıl nem oranı %80'lere kadar çıkmaktadır. Bazı gecelerde yükseltinin ve günlük yerel hava

akımlarının etkisi ile yayla alanında sıcaklık 13-14 °C'ye kadar düşmekte bu durum insanlar açısından istenen bir ortam oluşturmaktadır (Sandal, 2003:126).

Bir yörede görülen iklimi meydana getiren etkenlerdeki farklılaşma, o yörenin vejetasyonunu etkilemektedir. Mersin'in kuzey kesimlerinde yer alan Arslanköy ve Dümbelek platosu çevresinde 1000 m yüksekliğe kadar olan yerlerdeki bitki örtüsü tahrip edildiğinden bu alanlarda maki kuşağı gelişmiştir. 1000-1250 metreler arasında kalan kesimde Toros ardıcı (*Juniperus excelsa*) ile meşeler ve karaçamlar dikkat çekmektedir. 1250-1500 m arasında Toros göknarı ve sedir ağaçları bulunmaktadır. Mersin-Bolkardağı kesitinde 1300-1600 m aralığında karaçam, sedir, meşe türleri yanında ardıç ormanı kuşağı da dikkat çekmektedir. Sıcaklık, yağış, nem, güneşlenme şiddeti, rüzgâr, basınç şartları gibi iklimsel değişkenler arazinin fizyografik tesirleri, bitki türlerinin görünüm, form ve dağılımlarında önemli bir etkiye sahiptir (Foto 1) (Duran ve Günek, 2010:140-141).

Yoğun kar yağışlarının görüldüğü alan, eriyen karların su gözlerine birikmesiyle zengin su kaynaklarına sahiptir (Ege, 2008:258). Arslanköy'ün batısından kaynağını alan Kızıldere (Müftü Deresi) ile içme suyu olarak kullanılan Yedigöz önemli su kaynaklarıdır (Sandal, 2003:127). Kış aylarında toprakta biriken su fazlalığı, yağışların yeterli olmadığı vejetasyon döneminin ilk aylarında bitkiler tarafından kullanılmakta ve kurak dönem kısalmaktadır. İklim koşulları denizden uzaklığa ve yükselti değerlerine göre değişmektedir. Kuzey kesimde yer alan Arslanköy, Tırtar ve Değnek yerleşmelerinin kuzeyindeki yamaç boyunca iklim ve toprak şartlarının olumsuzluğu nedeniyle ardıç-sedir ormanları seyrekleşmekte ve bodurlaşmakta bu bitki örtüsü daha yükseklerle çıkamamaktadır. Bu yamacın 1900-2000 m'lerinde orman sınırı kendini gösterirken, ağaç sınırı ise 2100 m'lerde meydana gelmektedir. Bu alanda rüzgar devriği, kar kırması, kama ve bayrak oluşumu gibi türlü ekstrem koşulların tesirinde oluşan amorf şekiller görülür (Duran ve Günek, 2010:142-143).

Eferenk adıyla 18. yüzyılda kurulmuş bir yerleşme olan Arslanköy, 14. yüzyıldan itibaren hem Çukurova halkı hem de Karaman halkı tarafından kullanılan bir yayla olmuştur. İlk bucağ

ve belediye teşkilatı 1897'de kurulmuş, 1923'te bu teşkilat kaldırılarak muhtarlık idaresine dönüştürülmüştür. 1954 yılına kadar muhtarlık olan Arslanköy, 1954'te belediye teşkilatına sahip olmuştur. Kurtuluş savaşı esnasında gösterdiği mücadeleden dolayı adı Arslanköy olarak değiştirilmiştir (Ege, 2008:253). 6360 sayılı Kanunla yeni kurulan büyükşehir belediyelerinin sınırlarının genişlemesiyle büyükşehirlerdeki köy ve belde belediyelerinin tüzel kişiliği kaldırılmıştır. Bu yerlerdeki köyler mahalle olarak, belediyeler ise belde isimleri ile tek mahalle olarak bağlı oldukları ilçenin belediyesine katılmıştır (TBB, 2014:4). Yeni Belediye Kanunuyla Arslanköy, mahalle hüviyeti kazanmıştır. Sürekli yerleşme haline gelen Arslanköy'ün Bolkar dağlarına doğru olan yüksek alanları, Yörüklerin yaylak olarak kullandığı yerlerdir. Yükseltinin ve engebenin etkisiyle uygun iklim koşullarının sağladığı elverişli şartların ve yükseklerle doğru vejetasyon örtüsünün kuşaklar oluşturmasının etkisiyle, hayvancılık yapan Yörükler için saha, önemli bir yaylak olarak değerlendirilmektedir.

3. Amaç ve Yöntem

Bu çalışmanın amacı, Mersin ilinin Toroslar merkez ilçesine bağlı bulunan ve sürekli yerleşmeye dönüşen Arslanköy mahallesinin yaylası olan mekânda yaşamlarını sürdüren Yörüklerin, konargöçer yaşam tarzını, hayvancılık faaliyetlerini ve karşılaştıkları sorunları değerlendirmektir. Bu amaçla Arslanköy yaylasına çıkılarak birbirlerinden oldukça uzak, dağınık halde ve ıssız mekânlarda bulunan Yörüklerle, 2017 yılının Temmuz ayında derinlemesine görüşme ve gözlem metodu yoluyla veriler elde edilmiştir. Çalışma, nitel bir araştırma modeli olan durum çalışması biçiminde ele alınmıştır. Çalışmada tesadüfi olmayan, amaçlı örnekleme türlerinden kartopu örnekleme yöntemi kullanılarak Yörük ailelerine ulaşılmıştır. Yörüklere yöneltilecek sorularla yüz yüze derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. İlk ulaştığımız Yörük ailesi, görüş mesafesine girmeyen ve bizim tarafımızdan nerede olduğu ve nasıl ulaşılacağı bilinmeyen, diğer Yörük ailesinin olduğu mekanın yol tarifini yaparak bir diğer aileye ulaşmamıza yardımcı olmuştur. İkinci ulaştığımız Yörük ailesi aynı

şekilde diğer Yörük ailesine ulaşmamızı sağlamıştır.

Görüşme Arslanköy yaylasında yaşları 30 ila 58 arasında değişen 12 Yörük ile ve birbirinden ayrı 10 meradan oluşan mekânda yapılmıştır. Bu mekânların her biri diğer mekândan görülmeyecek uzaklıkta bulunmaktadır. Yörüklerden izin alınarak buldukları mekânlar görüntülenmiştir. Yörüklerin, yemekten giyime günlük yaşam tarzları, kültürleri, göçün etkisi ve karşılaştıkları sorunlar değerlendirilmeye çalışılmıştır. Ayrıca veterinerlik hizmetlerinden yararlanmada mekânsal açıdan zorluk yaşadıklarından, Yörüklerin hayvan hastalıklarında ne gibi uygulamalar yaptıkları veya alternatif yöntemler uyguladıkları tespit edilmeye çalışılmıştır. Mülakatta görüşme yapılan Yörüklerin demografik özelliklerini belirleyecek sorular yanında, göçe başlama zamanları, göç esnasında ve yaylakta karşılaşılan sorunlar, göç yolunda konaklama, hayvanların ormanlara verdiği zararlar, yapılan hayvancılık faaliyeti, devletten beklentileri, yetiştirdikleri hayvan ırkları ve özellikleri, hayvanlardan elde edilen ürünler, hayvan fiyatları, hayvan hastalıkları ve hastalıklara karşı alınan önlemler, yapılan tedaviler ve tedavi yöntemleri ile ilgili sorular sorulmuştur. Sorulara alınan cevaplar ve yapılan gözlemler sonucu elde edilen verilerin betimsel analizi yapılmaya çalışılmış, elde edilen bulgular değerlendirilmiştir.

4. Bulgular

Türkiye'nin yüzey şekillerinin çok çeşitli eğimli, engebeli olması kısa mesafelerdeki yükselti farklılıkları vejetasyon dönemlerini ve bitki türlerini etkilemektedir. Göçebe hayvancılık ve yaylacılık faaliyetleriyle geçimini sağlayanlar için elverişli topografik, iklimik ve biyolojik şartlar hayvancılık faaliyetleri için uygun bir ortam oluşturur (Kılıç, 2014:1). Toroslar hala göçebe hayvancılığın yapıldığı sahalardan biridir. Güney Anadolu sıradağları bölgenin fiziki ve beşeri coğrafya özelliklerinin şekillenmesinde büyük bir rol oynamıştır. Dağlık alanlarının fazlalığı, kısa mesafelerde ortaya çıkan yükselti farkları, iklim şartlarının da çeşitli olmasına olanak tanımıştır. Bu durum, bio-klimatik şartların hayvancılık açısından farklı geçim alanlarının oluşmasında etkili olmuştur. Kış mevsiminde hayvancılıkla uğraşanların daimi ikametleri olan köyler ve yaz

mevsiminde hayvancılık için daha uygun koşullar içeren yaylalar iki önemli geçim alanı olarak dikkat çekmektedir.

Arslanköy geçmiş yıllarda hayvancılığa dayanan yaylacılık faaliyetlerinin yapıldığı bir yer iken, sosyo-ekonomik koşulların zaman içinde değişimi ile birlikte sürekli yerleşim birimi olmuştur (Foto 2). Mersin ve çevresinde yaşayanların özellikle yaz mevsiminin sıcak ve bunaltıcı havasından kaçmak için gittikleri rekreasyon amaçlı sayfiye yayla alanı haline gelmiştir (Sandal, 2003:122-123).

4.1. Arslanköy Yaylası

Genellikle Toros sıradağları ve çevresinde göçebe yaşam ve ekonomik faaliyetlere rastlanmaktadır. Torosların güney ve kuzeyindeki alçak sahalarla, bu sıradağların yüksek kesimleri arasında yer alan mevsimlik meraların varlığı nedeniyle, mevsimlik hareketler söz konusudur. Torosların uzandığı Akdeniz, Güneydoğu ve Doğu Anadolu'da yarı kurak iklim şartları hüküm sürmektedir. Yağışlar kış ve bahar aylarında düşmekte yüksek dağlar karla kaplanmaktadır. Yüksek kesimlerde karların erimesi yaz başlarına kadar sürdüğünden bu kesimlerde toprak nemli ve yaz sıcaklıkları fazla değildir. Bu sebeple yüksek sahalar yazın zengin ot örtüsüne sahiptir. Alçak alanlarda ise otlaklar kış mevsiminde elverişlidir. Yaz başlarından itibaren sıcaklığın ve kuraklığın etkisiyle otlar sararıp kurumaktadırlar. Bu sebeple kış mevsiminde alçak alanlarındaki otlaklarda otlatılan hayvanlar yaz mevsiminde yüksek sahalara götürülürler (Gürbüz, 1997:187).

Mersin şehir merkezindeki yeşil alanların yetersizliği, yaz mevsiminde yaşanan aşırı sıcaklar, nem oranındaki yükseklik gibi sebeplerden ötürü kentin kuzey kesimindeki yaylalara ilgiyi arttırmıştır. Bolkar dağının Akdeniz'e bakan kesiminde, kıyıda 30-60 km uzaklıkta vadilerle parçalanmış platolar uzanmaktadır. 700 ila 1500 m arasında yükseltiye sahip olan bu platolar üzerinde, Gözne, Fındıkpınarı, Soğucak, Mihrican, Ayvagediği, Bekiralanı, Yeniköy, Kızılbağ gibi doğrudan yayla olarak kullanılan yaylacılık alanları bulunmaktadır (Mersin Valiliği İl Çevre ve Orman Müdürlüğü, 2008:2).

Arslanköy, Aladağ, Değnek, Çağlarca ve Değirmendere gibi yerleşmelerde yaylacılık

amacıyla ikincil konutlar bulunmakla birlikte, yaz döneminde yöredeki nüfus yoğunluğunda artış yaşanmaktadır. Yaylalardaki kullanıcıların sayısında meydana gelen artış, yaylalardaki ana yerleşmelerin çevresindeki küçük birimlerle birleşerek büyümektedir. Yaylalarda insan faaliyetlerinin çoğalması, bu alanlardaki ulaşım imkânlarını kolaylaştırmış, yol yapım çalışmaları da artış göstermiştir. Ulaşım imkanları ekolojik ortam üzerinde de bir baskı oluşturmaktadır. İnsanların ve hayvanların olumsuz etkileri sonucu ormanlar tahrip olmakta, aşırı hayvan otlatmaları nedeniyle de verimsiz karakterdeki ormanlar oluşmaktadır. Bu alanlar, kış mevsiminde kıl keçisi sürülerini barındıran kışlak biçiminde kullanılmaktadır. Yörüklerin göç esnasında geçtikleri güzergâhlarda bulunan alanlar, yoğun biçimde otlatma tahribatıyla karşı karşıya kalmıştır. Eğimin fazla olduğu kesimlerdeki erozyon nedeniyle de üst toprak taşınmış, bu tahribatlar sonucu kayalık-taşlık araziler meydana gelmiştir (Duran ve Günek, 2010:150).

4.2. Arslanköy'e Gelen Yörüklerin Göç Hareketleri ve Rotaları

Hayvancılık faaliyetleri sürdüren Yörükler, otlak bulmak için yaz ve kış mevsimlerinde yer değiştirmektedirler. Göçebeler kış mevsimini; hava şartlarının çok soğuk geçmediği, hayvanlarını daha az saman satın alarak otlatabilecekleri sahalarda geçirmekte, ilkbahar mevsiminin gelmesiyle beraber hayvanları için kolay bir şekilde taze ot bulabilecekleri yüksek alanlara göç etmektedirler (Kılıç, 2014:4). Mersin ilinin Toroslar merkez ilçesine bağlı olan Arslanköy mahallesi 1453 m rakımında yer almakla birlikte, buraya yaz mevsiminde gelen Yörükler bu yerleşmenin hemen yakınındaki 2000 m den yüksek dağlık bölgedeki yaylaya sürüleriyle birlikte çıkarak, Mayıs-Ekim arası dönemde yaylacılık faaliyetlerini gerçekleştirmektedirler. Arslanköy'ün yüksek kesimleri hayvancılık faaliyetlerinin etkin olarak yapıldığı ve hayvansal ürünlerin üretildiği yerlerdir. Yörüklerin hayvancılık amaçlı yayla olarak kullandıkları alanlar genelde 2000 m'nin üzerinde bulunmaktadır. Yörede hayvancılığa dayalı yaylacılık faaliyetleri her ne kadar eskisine nazaran azalmış olsa da hala sürmektedir. Hayvancılık faaliyetleri yapan Yörükler, yer değiştirme hareketlerini mevsimlere göre

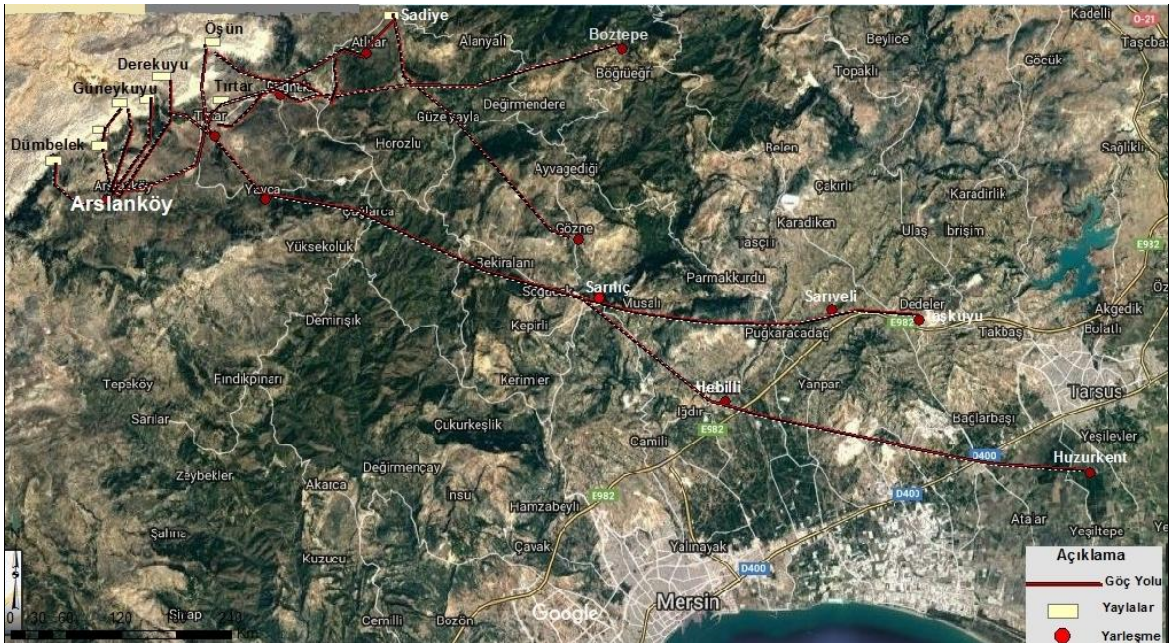

planlayarak, yaz döneminde hayvanlarını otlatacakları yüksek yerlerdeki yaylalara çıkmaktadırlar. Arslanköy’de Yörükler, yaz aylarında yaylalarına genellikle hayvancılık veya sayfiye amacıyla gitmekte, kış mevsiminin yaklaşmasıyla yeniden sürekli yerleşimlerine dönmektedirler. Yörükler, genelde Mersin ve çevresine bağlı kıyıya yakın seviyede köy (Hebilli, Taşkuyu, Sarıveli, Nacarlı) ve mahallelerde (Huzurkent, Kuyuluk, Şahintepe) yerleşmişlerdir. Ancak bununla beraber, deniz seviyesinden belli yükseltilerdeki yerleşim yerlerinden gelen (Gözne, Boztepe, Sarnıç, Arslanköy (merkez)) Yörükler de bulunabilmektedir.

Yörüklerin Arslanköy ve çevresindeki meralarda kalma sürelerini; otlakların durumu, iklim şartları ve çocukların okula gitmesi belirlemektedir. Okul çağında çocukları olan Yörükler, Mayıs sonu yaylaya çıkmakta Eylül sonuna kadar hatta Ekim ayına kadar kalmakta Ekim ayında dönmektedirler. Okul çağında çocukları olmayanlar ise Nisan-Mayıs aylarında yaylaya çıkmakta ve Ekim-Kasım aylarında (kar yağmaya başlayınca kadar) dönüş yapmaktadırlar. Çocuklarının eğitimini aksatmak istemeyen Yörükler ise Mayıs sonunda okullar

kapanmadan birkaç hafta önce öğretmenlerinden izin alarak tüm aile göçe başlamaktadır. Dönüş ise okullar açıldıktan birkaç hafta sonra yaşanmaktadır. Bazıları, çocuklarının okula zamanında başlayabilmeleri için, eşlerini ve çocuklarını önce kışlaklara göndermekte, kendileri kar yağma zamanına kadar yaylada kalmaktadırlar.

Görüşme yapılan Yörük aileleri her yıl düzenli olarak Mayıs ayında Mersin’in ilçelerinin çeşitli yerleşim yerlerinden Arslanköy’ün yaklaşık 1500-2000 m’den yukarı kesimlerine hayvanlarıyla birlikte gelmektedirler. Geldikleri mekânda farklı meralara yerleşerek yaz dönemini geçirmekte, Eylül ayı sonuna kadar hayvancılık faaliyetlerini sürdürmektedirler. Yaylaya çıkış ve dönüş esnasında hayvanlar otlatılmakta eşyalar traktörlerle taşınmaktadır. Bazı Yörükler yürüyerek birkaç günde göç yolunda dinlenerek yaylaya çıkmaktadırlar. Görüşme yapılan Yörüklerin geldikleri yerler genelde Mersin ve çevresidir. Mersin; Gözne, Hebilli, Sarnıç, Kuyuluk, Mezitli ve Arslanköy ile Tarsus; Huzurkent, Taşkuyu, Sarıveli, Boztepe, Nacarlı yerleşmelerinden Arslanköy ve çevresindeki yaylalara göç gerçekleştirilmektedir (Tablo 1) (Şekil 2).

Şekil 2- Mersin ili içerisindeki Yörük göçlerinin güzergâhları ve konakladıkları yaylalar

Figure 2- Routes of Yörük migration in Mersin province and staying springs

Tablo 1- Görüşme yapılan Yörüklerin İkamet Yeri - Göç Rotası
 Table 1- Place of residence of the interviewed Yoruks - Migration Route

YÖRÜKLERİN İKAMET YERİ	GÖÇ ROTASI
Mersin Akdeniz Hebilli	Tırtar Merası
Tarsus Huzurkent	Güneykuyu Merası
Mersin Gözne	Sadiye Merası
Tarsus Taşkuyu	Öşün Merası
Tarsus Sarıveli Köyü	Öşün Merası
Tarsus Boztepe Çeblik	Küçük Öşün Merası
Mersin Sarnıç Köyü	Derekuyu Merası
Arslanköy Merkez	Akyar Merası
Tarsus Nacarlı Köyü	Gömücek Merası
Mersin Kuyuluk	Gölpınar Merası
Mersin Mezitli Şahintepe	Gölpınar Merası

Yaylaya gelen hayvan sahipleri oldukça geniş bir coğrafyada dağınık halde ve birbirlerini göremeyecek şekilde çadır meskenlerini kurmaktadır. Ayrıca belirledikleri alanlarda belli bir dönem konaklayan Yörük aileleri, buralarda konaklamak için hayvan başına ücret ödemektedirler. Görüşme yapılan ailelerden biri konakladığı yerin mülkiyetini almıştır. Bu geniş alanda patika yollarla meralar birbirlerine bağlanmıştır. Çoğu zaman yollar tamamen kaybolmakla birlikte, bir mera alanından diğer mera alanlarını görmek imkânsız olmaktadır. Bazı akraba Yörükler kısmen birbirlerine yakın yerde çadırlarını kurarak konaklamaktadırlar. Mera alanlarında neredeyse hiç ağaç bulunmamakla birlikte, Temmuz ayında kısa boylu otlar kısmen sararmış durumdadır. Kış mevsiminde hayvancılıkla uğraşanların daimi ikametleri olan köyler ve yaz mevsiminde hayvancılık için daha uygun koşullar içeren yaylalar, iki önemli geçim alanı olarak dikkat çekmektedir. Hayvancılık yapanlar yaylak ve kışlak arasında sürekli hareket halindedirler.

4.3. Yörüklerin Meskenleri

Yörüklerin yaşam tarzları ve kültürleri göç etmeye dayanmaktadır. Yıl içinde sürekli hareket halinde olan Yörükler, eşyalarıyla ve davalarıyla birlikte hareket halindedirler. Hareket rotasında daha çok yürüyerek yol alan Yörükler aile fertleriyle birlikte, yanlarına ihtiyaç duyacakları

eşyalarını ve hayvanlarını almaktadırlar. Yörüklerin yanlarına aldıkları eşyalar genelde mutfak eşyaları, yatak, yorgan, halı, kilim, soba ve televizyon, radyo gibi elektronik araçlardır. Günümüzde büyük oranda yerleşik düzende yaşayan Yörükler, yaz aylarında kısa süreli yer değiştirmelerde Arslanköy'ün yüksek kesimlerindeki bölgelerde ikamet etmekte, ikamet ettikleri meralarda yanlarında getirdikleri çadırları kurarak, yaz aylarını geçirecekleri meskenleri oluşturmaktadırlar.

Meskenler; insanların barınmak, dinlenmek, tehlikelerden korunmak ve diğer doğal isteklerini giderme yeri olmakla birlikte, sosyal, kültürel yaşamları ile ekonomik faaliyetlerinin bir parçasıdır. İnsanların ihtiyaçlarına göre sosyo-kültürel ve iktisadi gelişmesine bağlı olarak değişen coğrafi şartlara uyum sağlayan meskenler ortaya çıkmıştır. Coğrafya ve iklim şartlarına uyum içinde hareket eden ve yaşayan Yörükler yaylalarda mesken olarak çadır kullanmaktadırlar. Çadırlar, hayvanlarıyla birlikte yaz ve kış otlakları arasında sürekli hareket halinde olan, göçebe bir hayat sürenlerin yanlarında taşıdıkları, kendileri gibi göçebe meskenlerdir. Türkiye'de bu tür ekonomik faaliyet ve yaşam tarzını sürenlerin sayısı eskiye oranla çok azalmış olduğundan, çadırların coğrafi görünümündeki yeri de ortadan kalkmaktadır (Gürbüz, 1997:185-186).

İktisadi faaliyet ve yaşam tarzının parçası olan ve doğal şartlarla ilişkileri açısından coğrafi bir olay olan çadırlar, göçebe çoban (nomad)ların ekonomik faaliyetleri ve sürdürdükleri yaşam tarzına uygun olarak yüzyıllardır kullandıkları bir mesken şeklidir (Gürbüz, 1997:186). Günümüzde yaşam tarzları eskiye göre oldukça değişmiş olan Yörükler, göç kültürünü tam olarak yansıtamamaktadırlar. Geçmişte en yoğun çadır tipi Kara (kıl) çadır iken günümüzde plastik malzemeden yapılan çadırlar daha fazla kullanılmaktadır (Foto 3).

Yörükler, genellikle birbirlerine uzak mekânlarda çadırlarını kurmakta, göç yerlerini her yıl aynı yere yapmakta ve taşla kısmen çevrili yere çadırlar kurmaktadır (Foto 4).

Çadırlar naylondan oluşmakta ve içerisinde odun sobası yer almaktadır. Yaylanın yüksek kesimlerinde Eylül ve Ekim aylarında geceleri

hava soğuk olduğundan bu dönemde özellikle geceleri Yörükler soba yakarak ısınmaktadırlar. Bazı yıllarda Ekim ayı başlarında yaylanın yüksek kesimlerine kar yağdığı da görülmektedir. Geceleri soğuk olduğundan sobayla ısınan Yörükler, yakacak odun toplamakta sorun yaşamaktadırlar. Bazıları taşlardan ocak ve mutfak tezgâhı yapmışlardır (Foto 5). Yemekler genellikle tüplü ocaklarda yapılmakla birlikte taş ocakta da yemeklerini pişirmektedirler.

Çalışma sahası genel olarak kireçtaşlarından meydana geldiği için bu alanda su problemi yaşanmakta su çoğunlukla açılan su kuyularından ve kaynaklardan (Foto 6) temin edilmektedir. Suya kolay erişimin sağlandığı bazı yerlerde Yörük kadınlar, bulaşığı rahat bir şekilde yıkamak için (Foto 7) küçük depodan, boru ile var olan çeşmeye su taşıyarak günlük su ihtiyaçlarını kolay biçimde giderecek bir düzen oluşturarak kısmen rahat bir ortam sağlamışlardır.

Doğayla iç içe doğanın kendilerine sunduğu imkânlar dâhilinde günlük yaşamlarını sürdüren Yörükler bu hayat tarzından kopmamaktadırlar. Günlük gıda ihtiyaçlarını genellikle Arslanköy'den yaklaşık 1 saat süren dağ ve patika yollardan geçerek küçük kamyonetleri ile gelen market sahiplerinden (Foto 8) karşılamaktadırlar. Nakit paraları olmadığı zaman ihtiyaçlarını veresiye yoluyla gidermekte veya aldıkları ürünler karşılığında peynir, yumurta gibi ürünleri takas etmektedirler. Bununla birlikte Yörükler, ürettikleri hayvansal ürünlerini Arslanköy'de bulunan marketlere ve birebir buldukları müşterilere satarak değerlendirmekte ve bu sebeple de Pazar sorunu yaşamamaktadırlar. Önceki yıllarda süt ve süt ürünlerini pazarlamada sıkıntı yaşadıkları halde günümüzde artık böyle bir sorunları bulunmadığını ifade etmişlerdir. Eski dönemlerde koyun yünü ticarete konu olurken günümüzde koyun yünü artık alıcı bulamadığından ekonomik değerini yitirmiş durumdadır. Bununla birlikte keçi kılı rağbet gördüğünden keçi kılı'nın belli bir pazarı bulunmaktadır. Ayrıca son yıllarda canlı hayvan satışında bir iyileşme söz konusudur.

Yörükler yaylada çadırlarda yaşasalar da akü ve güneş enerjisinden yararlanarak temin ettikleri elektrik yardımıyla televizyon izleyebilmekte böylece dış dünyadan haber almaktadırlar. Ayrıca yaylada taşınabilir güneş

panelleri kullanan Yörükler, bu panelleri kurdukları çadırların hemen yanına monte ederek elektrik ihtiyaçlarını karşılamaktadırlar. Su ihtiyaçlarını kaynak sularından ve kuyulardan karşılayan Yörüklerin ortak sorunlarından biri telefonlarının çekmemesidir. Giyim tarzları yöreye has bir özellik göstermektedir. Yörük kadınları şalvar ve bluz şeklinde giyimi tercih etmekle birlikte başlarını tülbent veya eşarpla yarım örtmektedirler. Erkekler ise şalvar veya pantolon gömlek şeklinde giyinmekte ve genellikle şapka takmaktadırlar (Foto 9).

4.4. Yörüklerin Yetiştirdikleri Küçükbaş Hayvan Türleri ve Elde Edilen Ürünler

Küçükbaş hayvancılık genellikle zayıf mera alanları ile nadas ve bitkisel üretime uygun olmayan alanlarda yapılan bir faaliyettir. Türkiye'de çayır/mera alanlarının koyun ve keçi yetiştiriciliğine uygun olması bununla birlikte kırsal kesimdeki halkın tüketim alışkanlıkları küçükbaş hayvan yetiştiriciliğine elverişli bir ortam oluşturmaktadır (Kaymakçı vd., 2000:765). Küçükbaş hayvancılık özellikle geniş platoluk alanlarda step bitki örtüsünün yaygınlık kazandığı alanlarda yapılmaktadır. Mersin İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğünden alınan verilere göre (2017) Mersin ilindeki büyükbaş hayvan sayısı 101.833, küçükbaş hayvan sayısı ise 1.296.313'tür. Bunların 541.952'si koyun, 754.361'i ise keçidir. Mersin ilinin Toroslar ilçesinde 5.182 büyükbaş, 52.696 koyun, 62.738 keçi olmak üzere toplam 115.434 küçükbaş hayvan bulunmaktadır. Arslanköy genelinde ise 131 büyükbaş 12.565 küçükbaş (8.029 koyun, 4.536 keçi) hayvan yetiştirilmektedir. Bununla birlikte Arslanköy ve çevresindeki meralara her yıl yaz aylarında yaklaşık 220 Yörük göç etmektedir. Bunların hayvan sayıları yaklaşık olarak 35.900'dür. Bu küçükbaş hayvanların 23.300'ü koyun 12.600'ü ise keçidir, kişi başına düşen ortalama hayvan sayısı 163'tür.

Yörükler özellikle küçükbaş hayvan beslemeyi tercih etmektedirler. Ancak nadiren de olsa küçükbaş hayvanlar yanında büyükbaş hayvan da yetiştirilmektedir. Görüşme yapılan yörük ailelerinden birinin 3 büyükbaş hayvanı bulunmaktadır. Bunun yanında Yörük aileleri tavuk da beslemektedirler (Tablo 2).

Arslanköy yaylasını hayvancılık amaçlı kullanan Yörükler, bölgenin fiziki coğrafi şartlarına ve iklimine uygun olduğundan (özellikle kışa dayanıklı), ayrıca ince dudaklarından ötürü toprağın hemen üstündeki kısa boylu otları da yiyebildiklerinden, özellikle Güney Karaman (Karakoyun) koyununu yetiştirmeyi tercih etmektedirler. Ayrıca bu koyundan elde edilen verim de yüksek olmakta ve uzun süre süt sağlabilmektedir. Yörüklerin yetiştirdiği diğer bir koyun türü ise Sakız'dır. Bu koyun cinsi de Güney Karaman cinsi gibi bölgenin iklim ve arazi şartlarında yetişebilmektedir.

Tablo 2- Arslanköy'e gelen Yörüklerin sahip olduğu hayvan sayıları
Table 2- Number of animals possessed by the Yoruks incoming to Arslanköy

GÖRÜŞME YAPILAN YÖRÜKLER	KOYUN SAYISI	KEÇİ SAYISI	TAVUK SAYISI
Y.K.	100	-	15
M.B.	200	20	10
R.D.	130	7	130
H.G.	15	40	6
S.Y.	500	100	20
Z.A.	350	250	20
E.K.	80	150	15
S.K.	-	150	-
N.K	60	60	-
A.D.	100	70	-
A.K.	200	-	-
Ş.G.	85	7	-
TOPLAM	1820	854	216

Güney Karaman koyununun yayılma alanı Antalya, Mersin, Hatay ve Gaziantep illeridir. Bu koyun türü küçük yapılı olup, Kahverengi, kızıl, siyah ve alacalı renklerde olabilmektedir. Sıcak ve kurak iklim özelliklerine sahip coğrafyalarda kolay yetiştirilmektedir. Bununla birlikte uzun yol yürüyüşlerine dayanıklıdır. Genellikle açık alanlarda bulundurulmuş Güney Karaman koyunu, kışın Torosların eteklerinde soğuk ve yağışlı hava şartlarından korunmak için basit barınaklarda barındırılır. İlkbaharda Torosların 2000 ila 2500 m yüksek yerlerinde otlatılmakta ve geç sonbaharda kış otlaklarına geri dönmektedir. Ergin canlı ağırlıkları 37 ila 52 kilo arasında değişmektedir. Sakız cinsi koyunlar daha çok Türkiye'de Çeşme, İzmir, Aydın, Marmara ve Ege sahillerinde

beslenmektedirler. Bol süt veren bu koyunlar, erken gelişen bir ırktır. Aynı zamanda eti lezzetlidir (Türkiye Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Merkez Birliği, 2015). Yörükler, bölgenin fiziki özelliklerine ve iklim şartlarına dayanıklı olan Kara (Kıl) keçi türünü özellikle tercih etmektedir. Bunun yanında Halep keçisi de yetiştirilmektedir. Halep keçisi ilk yetiştirilmeye başlandığında ortama uyumda zorluk yaşayanlar ölmüş ancak zamanla bu ırk yaşadığı coğrafi şartlara uyum sağlamıştır.

Kıl keçisi (Foto 10) Anadolu'nun her türlü iklim ve arazi koşullarına uyum sağlamış bir ırktır. Hastalıklara karşı dirençli olmakla birlikte sağlam vücut yapılarına sahip ve aynı zamanda kötü bakım ve beslenme koşullarında dahi yetiştirilebilmektedir. Sıcak ve soğuk havaya karşı oldukça dayanıklı olan bu keçi türü, meyilli ve kayalık arazilerde hareket kabiliyeti oldukça yüksek, yürüme yeteneği iyi, maki alanlarından en iyi yararlanabilen bir özelliğe sahiptir. Daha çok yüksek rakımlı orman içi ve orman kenarı köy ve mezralarda ve bölgelerinde bulunan fundalık, çalı türü bitkiler, orman içi meralar, anızlar ve nadasa bırakılmış alanlarda neredeyse masrafsız bir şekilde yetiştirilmektedir. Sıcağa dayanıklı olan ve soğuğa adapte olabilen Halep keçisinin sütü Maraş usulü dondurma üretenlerce tercih edilmektedir. Bu hayvanlardan açık mera besisi ve kapalı entansif beslenmede yüksek verim alınabilmektedir (Türkiye Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Merkez Birliği, 2015).

Yörükler küçükbaş hayvanlardan peynir, yoğurt, tereyağı, çökelek, et, süt, lor gibi ürünler elde etmekte ve ihtiyaçlarından fazlasını da satmaktadırlar. Ayrıca yetiştirdikleri hayvanları da elden çıkarmaktadırlar. Oğlakların satış fiyatları yaşlarına ve cinsiyetlerine göre 350 ile 1500 tl arasında değişmektedir.

4.5. Yörüklerin Karşılaştıkları Sorunlar

Pazarlama ve Pazar Sorunu: Türkiye'de küçükbaş hayvancılık çoğunlukla düşük verimli yerli ırklardan oluşmakla birlikte daha çok otlatmaya dayalı beslenme koşullarına sahip olduğundan ekstansif bir yapıya sahiptir. Küçük ölçekli aile işletmeleri tarafından yapılan bu hayvancılık türü, ürün pazarlama ve değerlendirme olanaklarının yetersizliği, üretimin daha çok geçimlik olarak yapılması ve pazar fiyatından

düşük pay alması gibi sorunlarla karşı karşıya kalmaktadır (Semerci ve Çelik, 2016:184). Yapılan çalışmada Arslanköy yaylasında hayvancılık faaliyetleri sürdüren Yörüklerin pazarlama sorunu yaşamadığı tespit edilmiştir. Buradaki Yörükler, Arslanköy'deki marketlere ve aynı zamanda aracılara canlı hayvan satışı yapabilmektedirler. Piyasa, alıcı tarafından belirlenmekte, ancak fiyatlar düşük tutulduğundan istenilen düzeyde bir gelir elde edilememektedir. Ayrıca marketlere yapılan satışlar kasaplar tarafından kabul edilmediğinden Yörüklerle kasaplar arasında anlaşmazlıklar yaşanmaktadır.

Yol Sorunu ve Göç Esnasında Doğal Ortama Verilen Zarar: Mayıs ayından itibaren yaylaya çıkmaya başlayan Yörükler, hayvanlarıyla birlikte yürüyerek hareket halinde olduklarından göç esnasında trafikte yaşanan sıkışıklık, problem teşkil etmekte ve trafik sorunu yaşamaktadırlar. Birkaç gün süren göç esnasında hayvanlarının ormana zarar verecekleri düşüncesiyle Yörüklerin göç rotalarını değiştirmek zorunda bırakılmaları onlar için sorun teşkil etmektedir. Ancak Yörükler hayvanlarının ormandaki kuru otları yedikleri için ormanı temizlediklerini ve iz yaptıklarını bu sayede orman yangınlarını durdurduğunu düşünmektedirler. Bununla birlikte davar sürüleri, fidanların olduğu ormanlara fidanları yiyerek zarar verebilmekte bu nedenle yolculuk esnasında Yörüklerin dikkatli olması gerekmektedir. Göç esnasında göçerlerin bazıları keçilere vermek için yaş ağaç kesmektedir, bu nedenle göçerlerin eğitilmesi ve bilinçlendirilmesi gerekmektedir.

Konaklama Sorunu: Yörükler, göç esnasında eşyaları traktörle taşımaktadırlar. Yol boyunca konaklama sorunu yaşayan Yörükler, birkaç gün süren yolculukları esnasında bir kez konaklayabilmekte, göç sırasında sağım yapamamakta, kuzular annelerini emmekte, bu yüzden Yörükler özellikle peynir gibi hayvansal ürünleri üretememektedirler.

Yakacak Odun Bulma Sorunu: Yörüklerin diğer bir sorunu ısınmak için yakacak odun bulamamaktır. Rakımı yüksek olan yaylada yaz geceleri soğuk olduğundan yakacak ihtiyacı duyan Yörükler, yakacak odun için kuru ağaçların kesimine izin verilmesini istemektedirler.

Meraların Yetersizliği, Yem Fiyatlarının Yüksekliği ve Hayvan Kayıpları: Meraların tarıma

açılması veya ormanlık alana dönüştürülmesi nedeniyle meraların yetersiz kalması Göçerler için büyük bir sorun teşkil etmektedir. Sulu alanlarda oldukça gür ve uzun boylu olan yemyeşil otların olduğu bölge koruma altına alınmıştır. Otlar tamamen bittiğinde bu alanda hayvanlar otlatılmaktadır. Hayvanlarını yeterince otlatacak alanlara sahip olunmaması, otlatmada Yörükler arasında sorunların çıkmasına neden olmaktadır. Ayrıca kış mevsiminde hayvanlar yemle beslendiğinden, yem fiyatlarının yüksek olması Yörükler için sorun teşkil etmektedir. Yaylaya çıkılan dönemde kurt saldırıları sonucu hayvan sürüleri telef olabilmektedir. Ayrıca soğuk kış şartları kuzuların ölmesine de yol açmaktadır.

Hayvanlarda Görülen Hastalıklar ve Yörüklerin Geleneksel Tedavi Yöntemleri: Küçükbaş hayvanlarda en çok görülen hastalıklar; şap, çiçek, çelermeye, ağrıma, çatalağsak, katarakt, brucella, sütügedik, veba, kıl kurdu, şerit, ağrı, sarılık, gözlerine boz düşmesi, uyuz gibi hastalıklardır. Hayvanlarda görülen Şap (Tabak) hastalığı nedeniyle genç hayvan ölümleri, süt ve et veriminde düşme, üreme performansında düşme gibi yüksek oranda ekonomik kayıp yaşanmaktadır (Aşkaroğlu vd., 2013). Görüşme yapılan Yörükler hayvanların aşılarını düzenli yaptıkları için 3 yıldır bu hastalığın görülmediğini ifade etmişlerdir. Hastalık görüldüğü zamanlarda veterinerlere müracaat edilip gerekli ilaçlarla hayvanların tedavisi sağlanmaktadır. Ayrıca tabak olduğunda çamaşır suyu veya gazyağıyla hayvanın ayakları yıkanmaktadır.

Koyun, keçi ve sığırlarda görülen öldürücü bir hastalık olan Çelermeye (yem hastalığı), hastalığını hazırlayan sebepler; protein yönünden zengin yemler, ani yem değişiklikleri, fazla süt verme, tarladan ürün kaldırıldıktan sonra hayvanların tarlaya sürülmesi ve besi durumlarının iyi olmasıdır. Hastalığı önleyebilmek için yem değişikliğine geçilmeden bir ay önce aşı yapılması gerekmektedir (Adana İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, 2017:7). Yörükler hayvanlarında çelermeye hastalığı görüldüğü zaman hayvanların ödü büyüdüğü için karınlarının şiştiğini ve ağızlarının köpürdüğünü belirtmişlerdir.

Özellikle kış aylarında hayvanların sıkışık halde aynı mekânda bulunması sonucu salgın

halinde görülen uyuz hastalığına yakalanan koyun ve keçilerde et, süt verimi azaltmakta ve ileri aşamada ölümler görülmektedir. Uyuz hastalığına yakalanan hayvanlarda şiddetli kaşıntılar, deride kuruma/kepeklenme, yün kaybı, çatlak ve yaralarda kabuklanmalar görülmektedir (Özer vd., 1998:73-75). Uyuz hastalığına yakalanan hayvanları Yörükler veterinerin verdiği ilaçlarla tedavi ettikleri gibi geleneksel yöntemler de kullanılmaktadır. Uyuz olan hayvanlara gazyağı ve yanık yağ karıştırılıp uyuzun olduğu yere sürülerek hastalığın ilerlemesi engellenmekte ve tedavi sağlanmaktadır. Ancak geleneksel yöntemler hastalığın başlangıç aşamasında etkili olabilese de tıbbi yöntemlerle tedaviyi yapmak daha sağlıklı görülmektedir.

Süt Kesen (Mastitis) hastalığına meraların durumu, sağım esnasında hijyen ve barınak temizliği gibi çevresel etmenler neden olmaktadır. Bu hastalığa yakalanan hayvanların sütü kesilmekte, göz korneası iltihaplanmakta, göze perde inmekte, eklem yangısı, topallık gibi belirtiler görülmektedir. Mikroorganizma hasta hayvanların sütü ve gözyaşı ile dışarı çıkmakta ve sürüdeki diğer hayvanlara bulaşmaktadır (www.tareks.com.tr). Küçükbaş hayvanlarda görülen iç ve dış parazitlerde hayvanlar için önemli sorunlara neden olabilmektedir. Keneler özellikle yaz mevsiminde sıcak yerlerde küçükbaş hayvanlar için tehdit oluşturabilmektedirler. Hayvanlara kene yapışması sonucu hayvanların ağrıları olmakta ve sarılık görülebilmektedir. Yörükler, kenelere karşı ilaçlama yaparak önlem almakta ve ilaçla tedavi yapmaktadırlar. İlkbahar ve Sonbaharda kıl kurdu ve kelebek hastalığını önlemek için hayvanlara ilaç verilmektedir. Hayvanlara, dış parazit ve bitlerden temizlenmesi için yünleri kırıldıktan sonra ilaçlı suyla banyo yaptırılmaktadır.

Hayvanlarda görülen kelebek hastalığı (Fasciolasis) genellikle sonbaharda yaşanan akut enfeksiyonlar sonucu hayvanların karaciğer parankimasi ve safra kesesi yollarında yerleşirler. Hayvanların karın kısımlarında şişme, iştahsızlık görülür. Bu hastalığa karşı hayvanların yılda en az iki kez parazit ilaçlarıyla ilaçlanması gerekmektedir (Adana İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, 2017:9). Brucella hastalığı hayvanların meme ve üreme organlarına yerleşmektedir. Bu hastalığa yakalanan hayvanlarda ishal meydana gelmekte, gebe

hayvanlarda ise yavru anne karnından atılmaktadır. Ayrıca çiğ süt kullanımı ile insanlara geçen bulaşıcı bir hastalıktır. Saha çalışmasında görüşme yapılan Yörükler bu hastalığa karşı hayvanlarını yıl içinde aşılatarak önlem aldıklarını belirtmişlerdir. Eskiden geleneksel yöntemlerin de uygulandığını söyleyen Yörükler özellikle bazı hastalıklara karşı mikropların ölmesi için hayvanların ayakları ve ağızlarını göktaşlı su ile (bakırsülfat) ile yıkayarak önlem aldıklarını ve hastalıkları tedavi ettiklerini belirtmişlerdir. Keçilerde görülen sızı için ise maşa veya demir ile dağlama yapmaktadırlar.

Sonuç ve Tartışma

Mersin şehrinin kuzeyinde yer alan Arslanköy yaylası yaz sezonunda hayvancılık yapan Yörük göçlerine sahne olmaktadır. Yörükler, Mayıs-Ekim ayları arasındaki dönemde Bolkar dağlarının az eğimli güney yamaçlarında bulunan bu alanda yaylacılığa dayalı hayvancılık faaliyetlerini sürdürmektedirler. Arslanköy mahallesindeki daimi nüfus yanında, özellikle hayvancılık amacıyla yapılan yaylacılık faaliyetlerinin yaşandığı yaz aylarında Arslanköy'ün yüksek kesimlerine göç eden Yörüklerle birlikte alandaki nüfus artmaktadır. Hayvancılık yapan Yörükler için en büyük sorunlardan biri hayvanları için mera alanlarının yetersiz olmasıdır. Yeterli mera alanının olmaması hayvanların beslenmesinde sorun teşkil etmektedir. Bu nedenle Hazine malı olan arazilerin ve yeni mera alanlarının hayvancılığa açılması mevcut meraların şahıslara kiraya verilmemesi, ayrıca hayvan başı destekleme ücretinin artırılması önem arz etmektedir.

Kış aylarında mevsim şartları nedeniyle kapalı mekânlarda davar sürülerinin beslenmesi için Yörükler, kooperatif aracılığıyla aldıkları yem ve çiy kullanmaktadırlar. Yılda yaklaşık 10 ton yem alan bu aileler için yem fiyatlarının düşmesi, hayvancılık faaliyetlerinin sürdürülebilirliği açısından önemli görülmektedir. Yem fiyatlarını yüksek bulan Yörükler, devletin yem fiyatlarına müdahale etmesini ve yem fiyatlarının düşmesini istemektedir. Hayvan yemi için fasulye samanı, buğday samanı, yer fıstığı samanı kullanan Yörükler, buğday samanını, bit yaptığı için pek tercih etmemektedirler. Ormanlardaki kuru ağaçların tespit edilerek kesilmesine izin verilmesi, yakacak sorununun giderilmesine, Yörüklerin yaş

ağaçları kesmelerine ve ormana zarar vermelerine engel olacaktır. Yetiştirilen hayvanların değerinde pazara sunulması ve satışının yapılması, devlet tarafından hayvan başına verilen destekleme ücretinin artırılması, Yörüklerin hayvancılık faaliyetlerinin devamında önemli görülmektedir. Ayrıca Yörük kadınlar, devletin kendilerine indirimli tarım sigortası ve hayvanları için düşük ücretli sigorta yapılmasını istemektedirler.

Yörükler, her ne kadar hayvanlarının yakalandığı hastalıklar için veterinerlere başvursalar da zaman zaman geleneksel tıp yöntemlerini de kullanmaktadırlar. Bazı hastalıkları kendileri teşhis etmekte, geleneksel ilaçlarla hayvanlarının tedavilerini yapmaktadırlar. Örneğin bağırsak parazitini düşürmek için çay kaşığının ucunda katran yağını hayvanlara içirmekte, yaralarına da

katran yağı sürmektedirler. Uyuz hastalığı için hayvanlara gazyağı, yanık yağ veya püse sürmekte, keçilerin sızı hastalığı için kızgın maşa ya da demir ile dağlama yapmaktadırlar. Hayvanların yaz ve kış boyunca aynı yerde kalması sonucu eskileme hastalığı meydana gelmekte, hayvanların ağızında yaralar çıkmakta Yörükler bu yaralara katran püsesi sürerek yaraları iyileştirmektedirler. Yörüklerin hayvan sağlığı için geleneksel tıp yöntemlerini kullanmaktan ziyade veterinerlere başvurmaları daha sağlıklı olacaktır ancak ekonomik nedenlerden dolayı bu yolu tercih etmektedirler. Bu durum hayvanların zaman zaman tam anlamıyla tedavi edilmemesine yol açabilmektedir. Bu nedenle veteriner ücretlerinde bir iyileştirilme yapılması önemli görülmektedir.

REFERANSLAR

- Adana İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü. 2017. Hayvan Sağlığı, https://adana.tarim.gov.tr/belgeler/yayinlarimiz/hayvan_sagligi.pdf, E.T. 23.11. 2017.
- Alagöz, C. A. 1993. Türkiye’de yaylacılık araştırmaları. A.Ü. Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi, *Coğrafya Araştırmaları Dergisi*, Sayı: 2, Ankara.
- Artun, E. 1996. Çukurova yörüklerinin gelenek ve görenekleri. *I. Akdeniz Yöresi Türk Toplulukları Sosyo-Kültürel Yapısı (Yörükler) Sempozyumu Bildirileri*, Ankara, 25-62.
- Aşkaroğlu, H. H., Gümüştepe, G. C., Adıgüzel, A., Aktaş, S., Bulut, N. 2010. *Şap Hastalığı İle Mücadele El Kitabı*.
- Doğanay, H., Coşkun, O. 2013. Türkiye yaylacılığındaki değişme eğilimleri ve başlıca sonuçları, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 18 (30) 1-28.
- Duran, Celalettin. Günek, Halil (2010). Effects of the ecological factors on vegetation in river basins of northern part of Mersin city (South of Turkey), *Biological Diversity and Conservation*, 3 (3) 137-152.
- Ege, İ. 2008. *Bolkar Dağları'nın Doğu Kesiminde Jeomorfolojik Birimler Üzerinde Arazi Kullanımı*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya (Türkiye Coğrafyası) Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Ankara.
- Gürbüz, O. 1997. Türkiye’de göçebe mesken örneği: Çadır. *Türk Coğrafya Dergisi*, Sayı 32, İstanbul, ss.185-195.
- Kaymakçı, M., Eliçin, A., Tuncel, E., vd., 2000. Türkiye’de küçükbaş hayvan yetiştiriciliği, *TMMOB ZMO 5.Teknik Kongre*. Ankara: 765-793 http://www.zmo.org.tr/Resimler/Ekler/A533591763dfa74_Ek E.T: 13.11.2017.
- Kılıç, T. 2014. Karacadağ’da göçebe hayvancılık ve göçerler. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24 (2), 1-12.

- Kutlu, M. M. 1987. *Şavaklı Türkmenlerde Göçer Hayvancılık*. Kültür ve Turizm Bakanlığı Milli Folklor Araştırma Dairesi Yayınları:84, Gelenek-Görenek ve İnançlar Dizisi:4, Ankara.
- Kutlu, M. M. 1990. Fırat Havzası yaylacılığında Şavak aşireti göçer hayvancılığına tipolojik yaklaşım. *Fırat Üniversitesi Coğrafya Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, s.199-205, Elazığ.
- Mersin İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, 2017.
- Öngör, S. 1964. Ortadoğu ülkelerinde göçebe hayatın bugünkü şartları ve göçebe nüfusun sedantarizasyonu. *A.Ü. S.B.F. Dergisi*, Cilt: IX, s. 145-160.
- Özer, E., Şaki, C. E., Sevgili, M. 1998. Koyunlarda doğal psoroptic ve sarcoptic uyuza Ivermectin (Baymec)'in etkisi. *Tr. J. of Veterinary and Animal Sciences*, 22, 73-81.
- Sandal, E. K. 2003. Mersin'in kuzeyindeki yerleşim birimlerinde rekreasyonel yaylacılık. *Türk Coğrafya Dergisi*, Sayı 40, S. 121-137, İstanbul.
- Sayılr, Ş. B. 2012. Göçebelik, konar-göçerlik meselesi ve coğrafi bakımdan konar-göçerlerin farklılaşması. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi / Journal of Turkish World Studies*, XII/1 (Yaz 2012), s.563-580.
- Semerci, A., Çelik, A. D. 2016. Türkiye'de küçükbaş hayvan yetiştiriciliğinin genel durumu. *Mustafa Kemal Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 21(2):182-196.
- Somuncu, M. 2005. *Aladağlar: Yaylacılık ve Dağ Göçebeliği Konusunda Bir Araştırma*. Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, Ankara.
- Sümer, F. 2013. Yörükler, Anadolu ve Rumeli'de yaşayan büyük Türkmen topluluklarının ortak adı, *İslam Ansiklopedisi*, cilt: 43, sayfa: 570-573
- Şimşir, N. 2016. XIX. Yüzyılın ilk yarısında Balıkesir ve çevresindeki Karakeçililer. *Türk-İslâm Medeniyeti Akademik Araştırmalar Dergisi*, 11 (22):99-132.
- T.C. Mersin Valiliği İl Çevre ve Orman Müdürlüğü 2008. *2007 yılı Mersin İl Çevre Durum Raporu*.
- Tareks (Tarım Ürünleri Araç Gereç) Koyun Hastalıkları-www.tareks.com.tr/_hayvancilik/index.php?ac=002_kucuk_bas_koyunlarin...pdf.
- Türkiye Belediyeler Birliği. 2014. 6360 Sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanuna İlişkin Rehber, [www.tbb.gov.tr/storage /userfiles/rehber_ve_bilgi.../6360_torba_personel_rehber.pdf](http://www.tbb.gov.tr/storage/userfiles/rehber_ve_bilgi.../6360_torba_personel_rehber.pdf), E.T. 14 Aralık 2017.
- Türkiye Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Merkez Birliği, 2015. *Koyun ve keçi ırklarımız tanıtma klavuzu*, yayın no 5, Ankara.

Foto 1- Arslanköy ve çevresindeki vejetasyondan bir görünüm
Photo 1- A view from Arslanköy and its surrounding vegetation

Foto 2- Sürekli yerleşme birimi haline gelen Arslanköy mahallesi
Photo 2- Constant settlement unit Arslanköy neighbourhood

Foto 3- Yörük çadırları
Photo 3- Yoruk tents

Foto 4- Çadır meskenlerin kurulduğu alanlar
 Photo 4- Predetermined areas of tent houses

Foto 5- Yörük kadınlarının kullandıkları ocak ve tezgâh
 Photo 5- The quarry and bench used by Yoruk women

Foto 6 ve 7- Yörükler ihtiyaçları olan suyu kaynaklardan veya kuyulardan sağlayarak günlük işlerini yapmaktadırlar
 Photo 6 and 7- Yoruks are doing daily work by supplying the water they need from the sources or from the wells

Foto 8 ve 9- Yaylaya gelen kamyonetten alışveriş yapan Yörük kadınlar ve Yörüklerin giyim tarzları
Photo 8 and 9- Yörük women who shop from the truck coming to the plateau and Yörüks clothing styles

Foto 10- Kıl keçileri ve barınakları
Photo 10- Goats and shelters